

על ספרים

"בתי חן"

הצעירה כבר נעשו נסיונות לבסא את חיינו שתוד כוד ההיתוד במולדת, הרי לזכותו של נ. גרינבלאט יצוינו, כי הוא, מן המעטים ביותר, שזיכנו בעלילה בפרותיה, שנתרקסה מסביב לפרשת היקיצה הלאומית והארצישראלית שכי נולה. ניבוריו מדוכבים במשטות ובכנות את התאבקיותיה ונישוייה של חנועת ההעפלה לא רין. דרך "החלוץ" ברחוב היהודי, יחס הציבור אליה, תלאות ההכשרה ו"זיווני העליה" נמסרים כתיאור חי ועד. אף הזעזועים במשטר המצפחה היהודית באו כאן לידי גילוי. "ארצישראל והשפה העברית אשר לא חלכו עליהן — כדבי די הנברת ספיר — נעשו לגורם, לענין של משי"..." בתיאבות נגרפים בלאיודעים, בזכות בליהם, לתוד המענל של התעוררות ציונית.

עולם סיוחד בפני עצמו היא, הנימנסיה העברית". נ. גרינבלאט מעביר לפנינו שורת של טיפוסים מורים לפי תכונותיהם הנבדלות והשקפותיהם בעניני חינוך. בעיקר הראה ערות והבנה בתפיסתו הדקה את הפסיכולוגיה של החלמידים. הוא צופה ללבם, חושף כל כוונה מסוייה בחגועותיהם. לא נסתרז מפניו דגעי העליצות והצער, החסימות והערסה הסלווים את דור החניכים בבית האולפנה.

אנב גלנול זיכותים ושיחות שכפי ניבורי הרומן עומד הקורא על ההתנששות בין האינט ליננציה האוהדת לרעיון הקירסה והתחדשות העם, ובין העשייה הממשית למען רעיונם. נשמע עת באן מהאה כלפי המדברים רמות על חלוי ציות, הורככות בעבודה, ואילו בעצמם הם מבקי שים נוחיות ועולים לגדולה בשם העסקנות הציבורית.

הרומן בכללו נושם באוירה רומנטית של נוער לאומי מהקדם ומטכח רמט ראשוני של אהבה כבושה. מושקעים בו יסודות אנושיים וישראליים. כולם מסכת חהייות על כדרי חיינו. דפיו ספוגים מבת עין אבהית והמיסות-לב. בתי חן האצילה והכואבת קשרה את כל נושאי העלילה וליכדה אותם מסביב לדמותה הקורנת.

אברהם ברודס

נתן גרינבלאט: "בתי חן", רומן, הוצאת "מצפה", תרצ"ט.

בתי חן, בת כפר יהוסה מאם ומאב, הגיעה לעיר הפלך במטרה ברורה: ללמוד ולהתקדם. רוצו היא, להתקם בעד כל הנשים העבריות של הדורות הקודמים שכאו בחושך, שהלכו בחושך וקברו בחוכו את מיטב מאוייהו". עמד לה רצונה להכנס לנימנסיה העברית, גם השיגה עבודה כאומנת ונתחככה על חוג סבירה ההדי שים. לא ארכו הימים והיתוסה הגלמודה נעשתה כדמות קוסמת ואהובה לרואיה. ואולם חסר היה לה שיווי המשקל הרוחני. בדרך שאיפותיה נקלעה ביו הוי "בית החלוץ" ותכיעותיו ובין משטר הנימנסיה עם תעודת הנמר. יש ותפלל "למקור השלווה", לתוד קטן ושקט ועם זאת תימשך אל עדת הנוער הנלהב והמעפיל. לבה, לב נערה, נתפס גם לרחישי אהבה. ובתוד להט התרגשויותיה וזעזועיה נקפדו, בידי הנורל העיוור, חייה המלכלכים. זהו, לכאורה, סיכום הפרשה של בתי חן, ואולם לקורות ימיה הקצרים והענפים נצטרף החוכו המעורר והמפעיר של החונו הציוני. לא רק בהצטיינותה בלימודים מטיבה אליה, אלא נקודת-השריפה הפנימית שבקרבה, היא היא שריתקה את כולם להעריצה. הנה רזויה, מחנכה הראשון, מי שהיה סטודנט, עסקו ומלומד, המור כה בהליכותיו: יצחק הליצו, הכף הכוחשת בטרבו "החלוץ": שרה העוברת הצנועה; נחמן הירקני, המורה, הסופר והנואם, "המנצח והמנוחה", שמכאו הוא נושא בקרבו את חדות החיים המלאים, ומכאו הוא אפוף הרגישת דכאון פנימי: צפורה העצבנית-הספוזרת וטובה האופי; מיטפתת ליאון ספיר ומטפתת רוד הבנקאי — כל אלה הקיפו את בתי חן והיא הודקרה ביניי הם בהמית-נבאים חרישית ובחוגת חלומותיה הכבושים.

נתן גרינבלאט העלה דמויות היות וכור כרוח מתחום עולמנו, ואף השכיל לשלב שילוב טבעי ישמות סופרים עבריים בשיהת ניבוריו. המחבר הסתייג בחוג ציבורי מסויים והתלכו מסביב לנקודת התחיה העברית, אם בספרותנו